

Paulina Bielewicz

Polskie zobowiązania i gwarancje na UEFA EURO 2012 w zakresie ochrony własności intelektualnej i zagadnień powiązanych

Paulina Bielewicz

Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego oraz Podyplomowego Studium Prawa Europejskiego Uniwersytetu Warszawskiego. Prawnik w kancelarii Elżanowski Cherka & Wspólnicy. Członek Warszawskiego Seminarium Aksjologii Administracji. Autorka rozprawy doktorskiej poświęconej współpracy organów administracji publicznej z międzynarodowymi organizacjami sportowymi w zakresie ochrony praw własności intelektualnej. Specjalizuje się między innymi w prawie sportowym i tematyce własności intelektualnej.

Polish obligations and guarantees for UEFA EURO 2012 in the field of IPR's and related matters

UEFA EURO 2012 is an unique event in the country's history, but it is also an excellent advertisement product. Poland and Ukraine, upon submitting their candidacy for organising UEFA EURO 2012, have undertaken to take all necessary actions in order to protect intellectual property rights referring to UEFA EURO 2012™ such as: "EURO 2012".

The guarantees cover legal protection of word marks and logos connected with the tournament, counteracting unfair marketing practices, prohibited practices related to ticket sale and unlicensed public broadcasting of tournaments.

The aim of this study is to answer the question whether Poland – co-host of the European Football Championship in 2012 is able to provide appropriate protection of the UEFA intellectual property rights, according to commitments made during candidates phase. Does the Polish legislation ensure full protection of the UEFA Intellectual Property Rights – such prestigious event?

Essentially, there is also the question of the legal nature of guarantees submitted by Poland. Discussion of their impact on the bodies of the Polish administration, undertaken primarily to protect the financial and organizational effort of UEFA and official sponsors.

The article presents regularity and identification of possible improvements which are to be introduced in this area before and during the UEFA EURO 2012™ in order to prevent using by unauthorized persons of the UEFA EURO 2012 marks and symbols, including ambush marketing practices.

Wartość produktu, jakim dla Unii Europejskich Związków Piłkarskiej (ang. *Union of European Football Associations*; dalej: UEFA) jest turniej finałowy EURO, składa się przede wszystkim

kim z wyceny praw i licencji, które są towarem znacznie bardziej cennym niż bilety i karnety na mecze. Dlatego każdy organizator znaczącej imprezy sportowej, nie tylko UEFA, jest zainteresowany w zabezpieczeniu ochrony praw własności intelektualnej. Jako istotne kryterium decyzyjne ocenie UEFA w fazie ubiegania się przez Polskę i Ukrainę o organizowanie mistrzostw UEFA EURO 2012™ podlegała możliwość zapewnienia ochrony praw własności intelektualnej (ang. *Intellectual Property* – IP), zarówno na gruncie prawodawstwa, jak i w praktyce. Jak wynika z danych historycznych, Mistrzostwa Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012™ są jedną z największych komercyjnych imprez masowych w skali Europy. Świadczy o tym chociażby skumulowana liczba kibiców: 8 mld, którzy obejrzeni UEFA EURO 2004™ w telewizji. Nad bezpieczeństwem tej imprezy, której gospodarzem w 2004 roku była Portugalia, czuwało ponad 42 tys. osób, a w celu przetransportowania kibiców zorganizowano 2500 dodatkowych kursów samolotami. Inwestycje w okresie poprzedzającym imprezę wyniosły prawie 10 mld euro. Wydarzeniem na jeszcze większą skalę było UEFA EURO 2008™. Sprzedano ponad milion biletów na mecze, 35 tys. osób otrzymało oficjalne akredytacje, z czego 10 tys. jako przedstawiciele mediów. Dla gości UEFA (goście oficjalni, sponsorzy, zawodnicy, sędziowie) zarezerwowano 21 400 pokoi w 408 hotelach, co dało razem prawie 140 tys. dób noclegowych; 4500 dodatkowych składów pociągów miało za zadanie zapewnić kibicom transport. Przy samej obsłudze gastronomicznej w obrębie stadionów zatrudnienie znalazło 3400 osób, wokół stadionów wzniesiono tymczasowe zabudowania o powierzchni 80 tys. metrów kwadratowych. W służbie wolontariatu udział brało ponad 20 tys. osób z 75 krajów¹.

Przytoczone dane pozwalają oczekiwać, iż także UEFA EURO 2012™ będzie wielkim wydarzeniem, wymagającym znacznego wysiłku organizacyjnego i nakładów inwestycyjnych. Z drugiej strony jego profesjonalna i właściwa organizacja może przynieść Polsce wielowymiarowe korzyści – zarówno gospodarcze, jak i społeczne – pozwalające np. ubiegać się o organizację wielkich wydarzeń sportowych

¹ Zob. oficjalna strona turnieju: www.euro2008.com.

w przyszłości. Nie ulega wątpliwości, że przy okazji przygotowań do współorganizowania UEFA EURO 2012™ Polska nie tylko rozwinie się i poprawi swój wizerunek w zakresie infrastruktury, ale również w obszarze ochrony praw własności intelektualnej. Stopień i skuteczność ochrony tych praw jest we współczesnym świecie jednym z głównych wyznaczników rozwoju cywilizacyjnego państw, sprzyja napływowi zewnętrznych inwestycji i zwiększa konkurencyjność gospodarki.

Niniejsze opracowanie jest próbą udzielenia odpowiedzi na pytanie: Czy Polska – współgospodarz Finałowego Turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej w 2012 roku – jest w stanie zapewnić ochronę interesów UEFA w zakresie własności intelektualnej, zgodnie ze zobowiązaniami przyjętymi na siebie w fazie kandydowania do organizacji tego turnieju? Przedmiotem rozważań jest także kwestia charakteru prawnego złożonych przez stronę polską gwarancji oraz omówienie ich wpływu na działania organów polskiej administracji publicznej, podejmowane głównie w celu ochrony wysiłku finansowego i organizacyjnego międzynarodowej organizacji sportowej UEFA, a także oficjalnych sponsorów mistrzostw.

Omówienie powyższych zagadnień wydaje się istotne zwłaszcza w kontekście zaawansowania prowadzonych w Polsce przygotowań do UEFA EURO 2012™, tak prestiżowego oraz organizowanego na tak wielką skalę wydarzenia sportowego na terytorium Polski. Od podjętych przez stronę polską działań zależeć będzie w znacznym stopniu powodzenie tego przedsięwzięcia. Nie ulega chyba wątpliwości, że zorganizowanie przez Polskę w sposób efektywny i profesjonalny mistrzostw UEFA EURO 2012™ przyniesie oczekiwane korzyści gospodarcze i społeczne, co pozwoli jej także na ubieganie się o możliwość organizowania ważnych wydarzeń sportowych w przyszłości, gdzie będą wykorzystywane wypracowane i sprawdzone już zasady współpracy oraz przyjęte rozwiązania prawne.

UEFA EURO 2012™ jest imprezą niosącą ze sobą olbrzymi potencjał korzyści dla gospodarki i wizerunku kraju. Głównym celem Polski jako współorganizatora UEFA EURO 2012™ powinna być zatem ich maksymalizacja, poprzez profesjonalne przygotowanie kraju do tej imprezy. Osiągnięcie celu może doprowadzić w istocie do skoku cywilizacyjnego ca-

tego kraju i osiągnięcia znaczących, średnio- i długoterminowych korzyści makroekonomicznych².

W związku ze złożeniem aplikacji kandydackiej na Państwo – Gospodarza Mistrzostw Europy rząd Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2005–2006, w trakcie trwania procesu wyboru gospodarzy UEFA EURO 2012™ przyjął na siebie szereg zobowiązań wobec UEFA, również w zakresie ochrony szeroko pojętej własności intelektualnej. Ich realizacja wymaga przygotowania odpowiednich rozwiązań prawnych oraz faktycznych – we współpracy ze wszystkimi polskimi

ra będzie obowiązywała do dnia 30 czerwca 2013 roku. W umowie tej określono oczekiwania względem organizatorów – dotyczące zorganizowania UEFA EURO 2012™ zgodnie z wymogami zawartymi w regulaminie UEFA oraz oświadczeniami, zobowiązaniami i gwarancjami złożonymi przez polskie organy państwowe i samorządowe, popierające ofertę PZPN⁴.

W tym kontekście należy przede wszystkim zastanowić się nad statusem prawnym organizatora mistrzostw oraz zwrócić uwagę na okoliczność, podkreślaną w analizach prawnych: „UEFA nie jest

W związku ze złożeniem aplikacji kandydackiej na Państwo – Gospodarza Mistrzostw Europy rząd Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2005–2006 (...) przyjął na siebie szereg zobowiązań wobec UEFA, również w zakresie ochrony szeroko pojętej własności intelektualnej.

interesariuszami projektu, zaangażowanymi w przygotowania do organizacji mistrzostw – w celu zapobieżenia naruszeniom praw własności intelektualnej przed i w trakcie UEFA EURO 2012™. Kluczowym elementem przygotowań w tym zakresie jest współpraca organów administracji publicznej z organizatorem, a zarazem właścicielem praw komercyjnych do turnieju, a więc międzynarodową organizacją sportową UEFA. Bez złożenia wspomnianych gwarancji nie byłoby możliwe podpisanie w dniu 2 maja 2007 r. pomiędzy UEFA a federacjami krajowymi Polski i Ukrainy umowy dotyczącej przeprowadzenia Finałowego Turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA 2010/12³, któ-

publiczną instytucją, która podlegałaby regułom zamówień publicznych. Wiąże się z tym wiele konsekwencji prawnych, takich m.in. jak brak sądowej lub administracyjnej kontroli nad procesem wyboru państw goszczących. Oferenci w postępowaniu ofertowym podlegali wyłącznie jej wewnętrznym przepisom, tzw. *UEFA EURO 2012™ Bid Regulations*. Dokument ten wprost stanowi, że decyzje UEFA są ostateczne i wiążą uczestników postępowania⁵. Organy państwa polskiego mogłyby odmówić uznania tej procedury jako naruszającej ich suwerenność

2 J. Borawski (red.), *Raport na temat wpływu przygotowań i organizacji Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012™ na gospodarkę Polski* (przygotowany na zlecenie spółki celowej Ministra Sportu i Turystyki, PL.2012 sp. z o.o.), Warszawa 2010.

3 *Staging Agreement for the final Tournament of the UEFA European Football Championship 2010/2012*, 2 May 2007, http://www.uefa.com/multimediafiles/download/competitions/euro/91/87/57/918757_download.pdf (dostęp: 12 stycznia 2012).

4 *NIK o przygotowaniach do EURO 2012*, <http://nik.gov.pl/> (dostęp 24 kwietnia 2009).

5 A. Bronikowska, M. Kurzyński, K. Wierzbowski, *Euro 2012: co wspólnego ma prawo z kopaniem piłki*, [http://www.eversheds.pl/articlesFiles/213_Euro%202012%20\(...\)Rzeczpospolita_18.05.2007.pdf](http://www.eversheds.pl/articlesFiles/213_Euro%202012%20(...)Rzeczpospolita_18.05.2007.pdf) (dostęp 12 stycznia 2012).

i sprzecznej z polskim porządkiem konstytucyjnym w zakresie zewnętrznych źródeł prawa, ale konsekwencją tego byłoby odrzucenie oferty polsko-ukraińskiej. Ceną za obronę zasad prawnych byłaby zatem utrata korzyści prestiżowych, ekonomicznych oraz społecznych. Stąd, jak można sądzić, wynika siła perswazyjna UEFA, która pozostając formalnie pozarządowym podmiotem prawa szwajcarskiego, skutecznie może zabiegać o korzystne dla siebie zmiany w polskim prawie, w tym zwłaszcza w interesującym nas najbardziej prawie ochrony praw własności intelektualnej.

Głównym podmiotem odpowiedzialnym z ramienia rządu polskiego za proces przygotowania Polski do UEFA EURO 2012™ jest Minister Sportu i Turystyki (dalej: MSiT), który nawiązał bezpośrednią współpracę z kluczowymi podmiotami odpowiedzialnymi za realizację poszczególnych zadań. Wśród nich znajdują się m.in. ministerstwa, urzędy centralne, struktury międzynarodowe i pozarządowe. Podstawą tej współpracy z międzynarodową organizacją sportową, jaką jest UEFA, przy okazji przygotowań do organizacji mistrzostw są przede wszystkim udzielone przez państwo polskie gwarancje. Można stwierdzić, że mimo tego iż nie mają one mocy prawnej, a skutki ich niedotrzymania przez Polskę mogą być jedynie prestiżowe, wizerunkowe, podważające wiarygodność naszego kraju jako partnera współpracy międzynarodowej, stanowią swoistą promesę podjęcia określonych działań oraz ustanowienia stanu prawnego zgodnego z oczekiwaniami ich adresatów, czyli UEFA. Do zadań MSiT w ramach przygotowań do organizacji UEFA EURO 2012™ należy współpraca, na poziomie rządowym, ze współorganizatorem tego turnieju – Ukrainą oraz organizacja wizyt studyjnych i innych spotkań⁶. MSiT wykonuje więc w ramach swoich kompetencji dyspozycje aktów odnoszących się do organizacji tego wydarzenia:

- ▶ ustawy z dnia 7 września 2007 r. o przygotowaniu finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 (dalej: EUROU)⁷;
- ▶ umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o współ-

pracy przy organizacji finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012, sporządzonej w Kijowie dnia 28 marca 2008 r. (dalej: umowa o EURO)⁸.

Na podstawie EUROU Rada Ministrów wydała rozporządzenie zawierające listę przedsięwzięć infrastrukturalnych, do których realizacji zobowiązują się polskie władze w ramach organizacji UEFA EURO 2012™, obejmującą głównie budowę stadionów⁹. W oparciu o przepisy tej ustawy została również utworzona spółka celowa PL.2012 sp. z o.o., której powierzono realizację określonych zadań w związku z organizacją UEFA EURO 2012™.

Minister Sportu i Turystyki, jako organ administracji rządowej delegowany do realizacji zadań wynikających z regulacji prawnych i ustaleń powziętych w związku z organizacją UEFA EURO 2012™, nie jest równocześnie bezpośrednim partnerem UEFA w zakresie organizacji UEFA EURO 2012™. Podmiotem bezpośrednio odpowiedzialnym w imieniu UEFA za organizację tej imprezy w Polsce, kraju ją goszczącym, jest PZPN. UEFA, faktyczny organizator UEFA EURO 2012™, podmiot prawa szwajcarskiego, swoje szeroko rozumiane oczekiwania co do organizacji tej imprezy formułuje za pośrednictwem podmiotu prawa polskiego, jakim jest PZPN. UEFA nie może skutecznie sformułować takich oczekiwań pod adresem władz polskich, jako że nie posiadając międzynarodowej podmiotowości prawnej nie może zawierać z władzami polskimi wiążących w rozumieniu prawa traktatowych umów. Władze polskie, akceptując wybór Polski jako organizatora UEFA EURO 2012™, stworzyły ku temu odpowiednie warunki prawne i organizacyjne, uchwalając wspomnianą ustawę o organizacji turnieju oraz zawierając również wspomnianą umowę z Ukrainą. Organem bezpośrednio realizującym ustalenia powołanych aktów prawnych jest MSiT. Akty te są podstawą jego współpracy z UEFA – faktycznym organizatorem UEFA EURO

⁸ M.P. Nr 74 poz. 667.

⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 października 2007 r. w sprawie wykazu przedsięwzięć Euro 2012 (Dz.U. Nr 192, poz. 1385), zmienione rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 8 lipca 2008 r. (Dz.U. Nr 127, poz. 818).

⁶ Regulamin MSiT, § 23, pkt 6.

⁷ Dz.U. Nr 172, poz. 1219 z późn. zm.

2012™ w Polsce. Tego rodzaju relacje mogą być wszakże źródłem kontrowersji prawnych wynikających choćby z faktu, iż oczekiwania UEFA, podmiotu prawa obcego, którym polskie organy władzy starają się sprostać, udzielając określonych gwarancji, są *de facto* traktowane przez te organy jako zobowiązanie równoważne ze zobowiązaniem w rozumieniu prawa traktatowego. Mimo iż w istocie nimi nie są, gdyż – jak wspomiano – UEFA nie może być dla państwa polskiego partnerem umowy międzynarodowej, która jako jedyna może być źródłem tego rodzaju zobowiązań. Formalnie oczekiwania tego rodzaju zgłaszane są przez PZPN, chociaż w istocie ich źródłem jest UEFA, co znajduje odzwierciedlenie na przykład w odpowiednich dokumentach władz, w których UEFA jest na równi z PZPN wymieniana jako adresat tych gwarancji. Do kwestii tych powrócę w dalszej części opracowania.

Zaznaczyć wszakże należy, iż przypadek współdziałania polskich władz z UEFA przy organizacji UEFA EURO 2012™ nie może być traktowany jako typowy przykład współpracy polskiej administracji z międzynarodowymi organizacjami sportowymi. Jest to bowiem pod wieloma względami przypadek specyficzny. Specyfika ta wynika z rangi imprezy, najważniejszej w kalendarzu cyklicznych imprez UEFA, popularności piłki nożnej w kraju i na świecie oraz z faktu, że Polska współpracuje przy organizacji UEFA EURO 2012™ z Ukrainą, co wymagało zawarcia porozumienia międzypaństwowego, a także uwzględnienia faktu, iż od poziomu organizacji turnieju zależeć będzie międzynarodowy prestiż kraju. Niemniej jednak należy przyjąć, iż podstawowe zasady współpracy, na jakich oparto współpracę z UEFA przy organizacji UEFA EURO 2012™, występują we współpracy polskich organów administracyjnych także z innymi międzynarodowymi związkami sportowymi, również w przypadku międzynarodowych imprez sportowych organizowanych w Polsce.

W związku z powyższym zwrócić należy uwagę na trzy okoliczności:

- 1) organizacja UEFA EURO 2012™ odbędzie się na podstawie regulaminów wewnętrznych UEFA, co rodzi pytanie o prawną skuteczność wewnętrznych rozstrzygnięć prywatnej organizacji pozarządowej, dodatkowo podmiotu prawa

państwa obcego, na terytorium Polski, gdzie prymat ma polskie prawo krajowe, którego z powodu zawarcia umowy z 30 czerwca 2007 r. nie trzeba dostosowywać, gdyż umowa ta nie jest umową międzynarodową w rozumieniu prawa traktatowego;

- 2) Polska i Ukraina to kraje goszczące UEFA EURO 2012™, a głównym organizatorem turnieju ze wszystkimi tego konsekwencjami, zwłaszcza gdy idzie o korzyści ekonomiczne, będzie UEFA;
- 3) stroną umowy z UEFA są narodowe związki piłkarskie Polski i Ukrainy, po stronie polskiej zaś PZPN, który nie ma środków materialnych, organizacyjnych oraz prawnych do wywiązania się z warunków powołanej umowy, aby więc z jej postanowień się wywiązać, musi mieć w tych obszarach wsparcie odpowiednich organów państwowych, działających zgodnie z udzielonymi gwarancjami. Jak bowiem stwierdza się w dokumentach Najwyższej Izby Kontroli, „przygotowania do organizacji UEFA EURO 2012™ są jednym z najważniejszych przedsięwzięć realizowanych przez administrację rządową i samorządową w ostatnim okresie oraz planowanych do realizacji na kolejne lata, przy zaangażowaniu znacznych środków finansowych z budżetu państwa, funduszy europejskich oraz środków samorządowych”¹⁰.

Rekapitułując powyższą analizę, stwierdzić należy, że w przypadku organizacji imprezy sportowej przez międzynarodowy związek sportowy zasadniczy ciężar działań organizacyjnych ciąży na narodowym związku kraju, na terenie którego impreza taka ma się odbyć, współpracującym z administracją centralną lub samorządową. Generalnie można zatem przyjąć, iż polskie organy administracji rządowej czy samorządowej współpracują z międzynarodowymi organizacjami sportowymi za pośrednictwem narodowych związków sportowych, zrzeszonych w organizacjach międzynarodowych. W przypadku związków danej dyscypliny sportu rolę tę pełni narodowy związek sportowy reprezentujący interesy danej dyscypliny sportu. Organy administracyjne nie

¹⁰ NIK o przygotowaniach...

włączają się bezpośrednio do organizacji imprezy, jako że jest ona wyłączną domeną właściwego organizatora – międzynarodowego związku sportowego, chociaż są związane jego oczekiwaniami przy tworzeniu właściwych warunków jej przeprowadzenia.

Na prestiżowe oraz gospodarcze względy – jako przemawiające za udzieleniem oczekiwanych przez UEFA gwarancji – zwracało uwagę także Ministerstwo Finansów: „za udzieleniem przedmiotowych gwarancji przemawia znaczenie gospodarcze, społeczne i sportowe, jakie dla Polski może mieć orga-

względem na status tego podmiotu partnerem władz polskich w rozumieniu prawa traktatowego, a więc niemogącego być sygnatariuszem umowy będącej źródłem międzynarodowych zobowiązań Polski i tym samym źródłem polskiego prawa wewnętrznego. Gwarancje te, złożone przez liczne organy administracji rządowej i samorządowej, w odpowiedzi na sformułowane przez UEFA oczekiwania zostały udzielone w latach 2005–2007, objęły zobowiązania m.in. w zakresie: finansowania budowy lub modernizacji stadionów, zapewnienia bezpieczeństwa

W przypadku organizacji imprezy sportowej przez międzynarodowy związek sportowy zasadniczy ciężar działań organizacyjnych ciąży na narodowym związku kraju, na terenie którego impreza taka ma się odbyć, współpracującym z administracją centralną lub samorządową.

nizacja Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012¹¹. Innymi słowy: przeprowadzenie UEFA EURO 2012^{TM} wymaga posiadania aktywów, którymi PZPN nie dysponuje. Faktycznie więc wykonanie tej umowy zależy nie od jej sygnatariusza, ale od gwaranta, czyli państwa polskiego, w imieniu którego liczne organy państwowe udzieliły wsparcia projektowi wysuniętemu przez PZPN. Warunkiem wypełnienia przez polski związek piłkarski postanowień umowy wiążącej go z UEFA jest zatem wypełnienie przez polskie władze państwowe udzielonych gwarancji. Oznacza to konieczność wywiązania się przez te władze z oczekiwań wobec prywatnego podmiotu prawa obcego, niebędącego podmiotem prawa międzynarodowego, a co się z tym wiąże – niebędącego ze

i ochrony oraz opieki medycznej, przygotowania centrów pobytowych dla drużyn piłkarskich, zorganizowania odpowiedniego transportu, rozbudowy infrastruktury lotniczej, drogowej, kolejowej i hotelowej oraz komunikacji w miastach gospodarzach EURO 2012 (także pomiędzy tymi miastami), zapewnienia dystrybucji biletów zgodnie z wymogami UEFA oraz w zakresie ochrony praw własności intelektualnej¹².

Istotą złożonych przez Polskę gwarancji było przede wszystkim zapewnienie federacji UEFA prawa do czerpania korzyści z imprezy, w tym produktów własności intelektualnej praw do znaków, praw handlowych, oznaczeń, maskotek i innych. Zgodnie z tymi zapisami kraj organizator oraz miasta goszczące „(...) nie będą podejmować żadnych działań marketingowych ani używać znaków słownych, oznaczeń, logotypów, emblematów, urządzeń, maskotek i innych produktów własności intelektualnej

¹¹ Dokument Ministerstwa Finansów zatytułowany *Uzasadnienie* (udzielonych gwarancji), http://bip.mf.gov.pl/_files_/bip/bip_projekty_aktow_prawnych/pp/pilka_nozna_uzasadnienie_z_dnia_18_maja.pdf (dostęp 12 stycznia 2012).

¹² *NIK o przygotowaniach...*

stworzonych przez UEFA w związku z UEFA EURO 2012 lub też należących do UEFA na innych zasadach, w sposób który pozwalałby osobom trzecim lub ich produktom być łączonym/kojarzonym z UEFA EURO 2012¹³. Oficjalnie z mistrzostwami będą mogły się identyfikować tylko te podmioty komercyjne, którym UEFA przyzna takie prawo. Miasta gospodarze zobowiązały się realizować opracowany przez UEFA „Program Ochrony Praw” oraz aktywnie zapobiegać nieuczciwemu marketingowi, nieautoryzowanemu użytkowaniu oficjalnych znaków i logo mistrzostw, a także sprzedaży i dystrybucji podrabianych towarów handlowych oraz biletów na mecze UEFA EURO 2012^{TM}. Komitety organizacyjne miast zostały zobowiązane do opracowania i przedstawienia UEFA swojej koncepcji promocyjnej podczas turnieju, opartej na respektowaniu i wykorzystaniu praw UEFA.

Pisemną gwarancję, mającą zapewnić UEFA ochronę jej praw w związku z EURO 2012 – „(...) niniejszym potwierdzam i oświadczam, że każde z określeń i inna własność intelektualna, która została wyszczególniona przez UEFA, może podlegać ochronie zgodnie z istniejącym prawem o ochronie znaków towarowych i innej własności intelektualnej Rzeczypospolitej Polskiej, po rejestracji, takie określenia i inna własność intelektualna będą podlegać pełnej ochronie takich praw¹⁴ – złożyli: Minister Sprawiedliwości oraz Minister Edukacji i Nauki Ukrainy, oraz Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Polski.

Podczas ubiegania się o wybór naszego kraju na współgospodarza mistrzostw pisemne gwarancje i deklaracje, z których wynika szereg zobowiązań Polski wobec UEFA, złożyło także wiele innych podmiotów uczestniczących w zapewnieniu kom-

pleksowego systemu ochrony prawa własności intelektualnej w Polsce: poszczególne ministerstwa, Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: UP RP), miasta organizatorzy – zobowiązując się jednocześnie do podjęcia działań mających na celu wzmocnienie ochrony interesów UEFA. Wywiązując się z przyjętych zobowiązań¹⁵ na rzecz UEFA, Prezes UP RP, decyzją nr 11 z dnia 21 maja 2007 r., powołała specjalny Zespół ds. rozpatrywania zgłoszeń przedmiotów własności przemysłowej związanych z UEFA EURO 2012^{TM}. Do podstawowych zadań zespołu należy administrowanie wszystkimi postępowaniami rejestracyjnymi związanymi z turniejem finałowym Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012^{TM} i imprezami towarzyszącymi, monitorowanie wszelkich dokonanych zgłoszeń, w celu szybkiej identyfikacji tych, które naruszają prawa UEFA oraz nawiązują do symboli oraz oznaczeń UEFA EURO 2012^{TM}. Zespół odmową rejestracji odpowiada na wszelkie zgłoszenia osób trzecich, które pozostają w kolizji ze zgłoszeniami lub rejestracjami UEFA – nawet bez konieczności podejmowania jakichkolwiek działań przez UEFA. Zespół rozpatruje w trybie przyspieszonym wszelkie zgłoszenia dokonane przez UEFA w związku z EURO 2012 oraz rozpatruje sprzeciwy lub wnioski o unieważnienie wniesione przez UEFA, wobec rejestracji, które zdaniem UEFA pozostają w kolizji ze zgłoszeniami, rejestracjami lub innymi prawami chronionymi na podstawie obowiązujących przepisów prawa.

15 Gwarancja nr 12 (gwarancja UP RP), podpisana 31 marca 2006 r. przez ówczesnego prezesa UP RP Alicję Adamczak, dotycząca powołania przez UP RP zespołu specjalistów, którego celem jest administrowanie „wszystkimi postępowaniami rejestracyjnymi związanymi z turniejem finałowym Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA w 2012 r. oraz imprezami towarzyszącymi oraz rozpatrywanie wszelkich sprzeciwów wniesionych przez UEFA wobec rejestracji, które zdaniem UEFA pozostają w kolizji z jej rejestracjami lub innymi prawami chronionymi na podstawie obowiązujących przepisów prawa”, załatwianie w trybie przyspieszonym, nie dłużej niż w ciągu sześciu miesięcy od daty zgłoszenia, wszelkich zgłoszeń rejestracyjnych dokonywanych przez UE oraz monitorowanie wszelkich zgłaszanych w UP RP zgłoszeń, tak aby identyfikować wszelkie zgłoszenia mogące wchodzić w kolizję ze zgłoszeniami UEFA lub mogące się z tymi zgłoszeniami kojarzyć, http://static.2012.org.pl/images/stories/gwarancje_uefa.pdf (dostęp 12 stycznia 2012).

13 Gwarancja nr 8 (dotycząca promocji), podpisana przez przedstawicieli organów samorządowych miast wytypowanych do organizacji UEFA EURO 2012^{TM} oraz władz samorządowych województw, na terenie których miasta te są położone, a także niektórych terenowych (urzędy wojewódzkie) i centralnych organów administracji państwowej (np. Państwowa Agencja Inwestycji Zagranicznych), http://static.2012.org.pl/images/stories/gwarancje_uefa.pdf (dostęp 12 stycznia 2012).

14 Gwarancja nr 2 (dotycząca oznaczeń), udzielona 21 czerwca 2005 r., http://static.2012.org.pl/images/stories/gwarancje_uefa.pdf (dostęp 12 stycznia 2012).

Również ówczesny premier Kazimierz Marcinkiewicz złożył na rzecz UEFA gwarancję potwierdzającą wolę polskiego rządu:

- ▶ powołania wysokiego rangą przedstawiciela do Komitetu ds. Ochrony Praw;
- ▶ podjęcia niezbędnych środków mających na celu zapewnienie ochrony praw własności intelektualnej przysługujących UEFA;
- ▶ przeciwdziałania nieuczciwym praktykom marketingowym oraz zakazanym praktykom w zakresie sprzedaży biletów, dla ochrony interesów gospodarczych UEFA oraz UEFA EURO 2012;
- ▶ powołania wysokiego rangą przedstawiciela jako koordynatora współpracującego z UEFA we wszystkich sprawach związanych z własnością intelektualną UEFA EURO 2012™, a w przypadku przyznania Polsce i Ukrainie praw do organizacji UEFA EURO 2012™ także przez cały okres przygotowań do UEFA EURO 2012™, w czasie samego turnieju oraz po jego zakończeniu.

Kluczowym działaniem koordynującym proces realizacji podjętych zobowiązań¹⁶ było powołanie zarządzeniem Ministra Sportu i Turystyki nr 28 z dnia 23 września 2008 r. Komitetu Ochrony Praw, ciała opiniodawczo-doradczego przy Ministrze Sportu i Turystyki w zakresie ochrony praw własności intelektualnej i zagadnień pokrewnych związanych z Mistrzostwami Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012™. W jego skład weszli przedstawiciele urzędów, służb oraz innych podmiotów zaangażowanych w ochronę praw własności intelektualnej w związku z przygotowaniem i organizacją UEFA EURO 2012™. Przewodniczącym komitetu został krajowy koordynator ds. własności intelektualnej w spółce PL.2012. Warto podkreślić, że podobne ciała powstają każdorazowo w państwach goszczących kolejne turnieje EURO i mają za zadanie przygotowanie jak najlepszych rozwiązań prawnych i praktycznych w celu ochrony odpowiednich praw należących do organizatorów tej trzeciej co do wielkości imprezy

¹⁶ Gwarancja nr 13 (dotycząca powołania Komitetu Ochrony Praw), udzielona 23 kwietnia 2006 r. przez ówczesnego premiera Kazimierza Marcinkiewicza, http://static.2012.org.pl/images/stories/gwarancje_uefa.pdf (dostęp 12 stycznia 2012).

sportowej na świecie. W początkowej fazie funkcjonowania Komitetu Ochrony Praw do jego priorytetowych zadań należało przygotowanie projektu aktu prawnego – dającego organizatorom dużych imprez sportowych jeszcze lepsze podstawy ochrony prawnej, w szczególności w celu zapobiegania praktykom tzw. marketingu pasożytniczego (ang. *ambush marketing*), w Polsce określanego również jako marketing piracki lub podstępny. Także do tego zobowiązała się Polska już w fazie kandydackiej, obiecując, że „(...) podejmie wszelkie niezbędne środki mające na celu zapewnienie przestrzegania prawa własności intelektualnej, a także wszelkich szczególnych przepisów ustawowych w związku z ochroną praw własności intelektualnej przysługujących UEFA oraz będzie przeciwdziałać nieuczciwym praktykom marketingowym (marketingowi pirackiemu) oraz zakazanym praktykom w zakresie sprzedaży biletów, dla ochrony interesów gospodarczych UEFA oraz UEFA EURO 2012™¹⁷.

Działania marketingu podstępnego to jeden z typów działań, które są przedmiotem szczególnego zainteresowania międzynarodowych związków sportowych będących organizatorami wydarzeń sportowych o szczególnym znaczeniu. Z racji tego, że taki marketing jest zjawiskiem stosunkowo nowym w naszym kraju, warto nieco przybliżyć, czym się on charakteryzuje. Marketingiem podstępnym określa się działanie przedsiębiorcy, który mimo że nie jest oficjalnym sponsorem wydarzenia, najczęściej sportowego, lub nie posiada odpowiednich licencji, usiłuje promować swoje produkty lub usługi poprzez nawiązanie do tego wydarzenia, wywołując wrażenie, że jest jego oficjalnym sponsorem lub w inny sposób próbując osiągnąć korzyści z bycia kojarzonym z tym wydarzeniem, bez uczestniczenia w kosztach jego organizacji. W literaturze wskazuje się, że celem podmiotów korzystających z marketingu podstępnego jest odwrócenie uwagi konsumentów od oficjalnych sponsorów imprez.

Tytułem ilustracji można wskazać następujące działania, które w przeszłości wykorzystywały technikę marketingu podstępnego:

- ▶ podczas Olimpiady Zimowej w Lillehammer w 1994 r., której oficjalnym sponsorem była

¹⁷ Zob. gwarancje polskie wobec UEFA, http://static.2012.org.pl/images/stories/gwarancje_uefa.pdf (dostęp 12 stycznia 2012).

- Visa, American Express wyemitował reklamy, gdzie twierdzono, że „Amerykanie nie potrzebują wizy (ang. *visa*), żeby jechać do Norwegii”;
- ▶ w trakcie Olimpiady Zimowej w 2002 r. w Salt Lake City lokalny producent piwa Schirf Brewery umieścił na swoich samochodach dostawczych napis „The Unofficial Beer. 2002 Winter Games” (Nieoficjalne piwo. 2002 gry zimowe).

Projekt ustawy w sprawie ochrony praw własności intelektualnej i zakazu nadużyć marketingowych podczas UEFA EURO 2012™ w Polsce i na Ukrainie był zamieszczony w dokumentacji kandydackiej tych państw do organizacji Finałowego Turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej w 2012 roku. W zasadniczej większości opierał się na zaleceniach UEFA i przykładach z wcześniejszych turniejów, takich jak UEFA EURO 2004™ w Portugalii. Po uzyskaniu ostatecznej zgody UEFA miał zostać przedłożony Radzie Najwyższej Ukrainy oraz Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej. Jak wynika z dokumentacji zgłoszeniowej, tekst ustawy został przygotowany zgodnie z opiniami urzędników wyznaczonych przez rząd polski i przez rząd ukraiński w celu koordynacji z UEFA wszelkich spraw związanych z prawem własności intelektualnej. W związku z licznymi zastrzeżeniami co do możliwości implementacji projektu ustawy do polskiego porządku prawnego, na zlecenie spółki PL.2012 przeprowadzono jego audyt legislacyjny¹⁸, na który składały się ocena merytoryczna projektu, możliwości implementacji ustawy oraz analiza projektu ustawy w odniesieniu do obecnego stanu prawnego w Polsce oraz ustawodawstwa europejskiego w zakresie ochrony praw własności intelektualnej.

Ze względu na prestiż zamierzonego przedsięwzięcia, którym było UEFA EURO 2012™, oraz delikatność materii prawnej w zakresie szeroko pojętej ochrony własności intelektualnej, której ogólne konstrukcje jurydyczne są już stosunkowo ugruntowane w polskim obrocie prawnym, niezwykle istotne było, aby projekt ustawy odpowiadał standardom legislacyj-

nym określonym w „Zasadach techniki prawodawczej”¹⁹. W wyniku przeprowadzonej analizy projekt ustawy, z punktu widzenia jego formalno-prawnych aspektów, w szczególności w świetle zasad techniki prawodawczej, otrzymał ocenę negatywną. Ostatecznie, w porozumieniu z UEFA ustalono, że projekt ten nie będzie implementowany do polskiego porządku prawnego, zostaną natomiast wypracowane inne, efektywne narzędzia prawne pozwalające na właściwą ochronę praw własności intelektualnej związanych z UEFA EURO 2012™. W celu wypracowania jak najlepszych rozwiązań w tym zakresie w ramach spółki PL.2012 dokonano przeglądu wybranych systemów prawnych innych państw organizujących największe imprezy sportowe na świecie, w tym turnieje UEFA EURO, tak aby zebrać najlepsze doświadczenia i praktyki w tym zakresie. Stworzenie projektu nowej ustawy realizującej gwarancje poczynione na rzecz UEFA przez stronę polską w fazie kandydowania do współorganizowania UEFA EURO 2012™, w zakresie ochrony praw własności intelektualnej, stało się zadaniem priorytetowym. Prace nad projektem odpowiedniego aktu prawnego zostały podjęte z inicjatywy spółki PL.2012 i były prowadzone przez Komitet Ochrony Praw, przy wsparciu zewnętrznych ekspertów w dziedzinie prawa własności intelektualnej. Założeniem było, aby akt prawny nie miał już charakteru incydentalnego i obejmował swoim zakresem również inne ważne wydarzenia sportowe, które w przyszłości będą organizowane w Polsce. Celem ustawy – jak już wspomniano – miało być uregulowanie zasad związanych z ochroną praw własności intelektualnej organizatorów ważnych wydarzeń sportowych, zasad organizowania publicznego oglądania wydarzeń sportowych, ochrony organizacji sportowych oraz oficjalnych sponsorów ważnych wydarzeń sportowych przed coraz powszechniejszym zjawiskiem marketingu podstępnego, zwłaszcza że jego zwalczanie na terytorium Polski na gruncie obowiązujących ustaw jest ograniczone.

Publiczne oglądanie meczy, tzw. *public viewing*, to kolejne zagadnienie, którego uregulowanie na grun-

18 K.A. Wąsowski, *Audyt legislacyjny projektu ustawy w sprawie ochrony praw własności intelektualnej i zakazu nadużyć marketingowych podczas UEFA EURO 2012 w Polsce i na Ukrainie*.

19 Zob. rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz.U. Nr 100, poz. 908; dalej: rozporządzenie).

cie polskiego prawa jest wymagane w oparciu o gwarancje złożone podczas fazy kandydackiej. Z treści podpisanej gwarancji²⁰ oraz z wymagań UEFA wynika, iż jakiegokolwiek oglądanie meczu zorganizowane poza prywatnym kręgiem rodziny lub gości, na ekranie, którego przekątna przekracza trzy metry, o ile będzie się to wiązało z osiąganiem korzyści przez organizatora – będzie uzależnione od udzielenia przez UEFA odpowiedniej licencji; jej brak miałoby skutko-

o przekątnej większej niż trzy metry, był zobowiązany do uzyskania stosownej licencji od UEFA, chyba że przepisy krajowe zwalniały go z tego obowiązku. W praktyce dotyczy to oglądania meczy w barach, pubach, klubach, ogródkach piwnych itp. Brak licencji jest naruszeniem praw własności intelektualnej²¹. Licencja taka (tzw. UEFA *Public Viewing License*) była wymagana niezależnie od charakteru oglądania meczu, tzn. bez względu na to, czy miało ono cha-

...jakiegokolwiek oglądanie meczu zorganizowane poza prywatnym kręgiem rodziny lub gości, na ekranie, którego przekątna przekracza trzy metry, o ile będzie się to wiązało z osiąganiem korzyści przez organizatora – będzie uzależnione od udzielenia przez UEFA odpowiedniej licencji; jej brak miałoby skutkować nawet pociągnięciem podmiotu do odpowiedzialności karnej.

wać nawet pociągnięciem podmiotu do odpowiedzialności karnej. Ponadto organizatorem *public viewing* nie mogą być podmioty, których zakres działalności pokrywa się z zakresem działalności oficjalnych sponsorów UEFA. Definicja „public viewing” została po raz pierwszy użyta przy okazji piłkarskich Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2008™.

Zgodnie z praktyką ubiegłych turniejów podmiot pragnący zorganizować publiczne oglądanie meczy, tzn. poza kręgiem osób pozostających w związku osobistym, w szczególności pokrewieństwa, powinowactwa lub stosunku towarzyskiego, na ekranie

akter komercyjny, czy też nie. Kwestia charakteru oglądania miała natomiast znaczenie w kontekście wysokości opłaty licencyjnej. Jeżeli publiczne oglądanie meczu ma charakter niekomercyjny, tzn. organizator takiego wydarzenia nie pobiera dodatkowych opłat (np. w postaci opłaty za wstęp), ani nie jest sponsorowane przez żadne podmioty trzecie, to jak stwierdza się na oficjalnej stronie spółki PL.2012²², licencja będzie udzielana bezpłatnie. W przypadku, gdy z organizowaniem publicznego oglądania wiązałyby się jednak jakakolwiek korzyści majątkowa dla organizatora, czy to bezpośrednia czy też pośrednia, to wówczas za licencję taką pobierana byłaby opła-

²⁰ Gwarancja nr 25 (dotycząca *public viewing*), udzielona 9 lutego 2007 r. przez ówczesnego ministra sportu Tomasza Lipca, zapewniająca, iż władze polskie podejmą wszelkie działania prawne dotyczące publicznego oglądania (*public viewing*) na warunkach określonych przez UEFA.

²¹ *Analiza prawa własności intelektualnej...*, s. 9.

²² Zob. UEFA EURO 2012™ – licencjonowanie, <http://www.2012.org.pl/pl/organizacja/wlasnosc-intelektualna/informacje-dla-przedsiębiorcow.html> (dostęp 12 stycznia 2012).

ta. Licencji nie dostanie natomiast nigdy podmiot, którego zakres działalności pokrywa się z zakresem działalności oficjalnych sponsorów UEFA, bądź działający w branży, z którą mistrzostwa nie powinny być kojarzone, np. w przemyśle tytoniowym czy segmencie alkoholi wysokoprocentowych. Niezależnie więc od tego, że organizator takich pokazów nie będzie odnosił korzyści komercyjnych, to i tak będzie musiał się ubiegać o licencję. Mniej istotna w tym kontekście jest okoliczność, że UEFA udzieli takiemu organizatorowi licencji bezpłatnie, bardziej zaś okoliczność, iż będzie ona miała pełną kontrolę nad przekazem telewizyjnym z turnieju, co może być odbierane jako nieuzasadnione ograniczenie dostępu obywateli do informacji w warunkach przez siebie wybranych. UEFA *de facto* stanie się – w korzystaniu z wyłącznych praw do transmisji telewizyjnej – suwerenem reglamentującym dostęp do przekazu telewizyjnego wszystkim podmiotom prawa polskiego, od zwykłego obywatela do przedsiębiorcy pragnącego wykorzystać fakt rozgrywania tak doniosłych społecznie zawodów sportowych do urozmaicenia swojej działalności. Powstaje w tym momencie istotna kwestia granic, do jakich sięgają pełne prawa do transmisji telewizyjnej, poza którą można już mówić o nadużyciu zasady proporcjonalności prawa i naruszeniu zasady równości podmiotów wobec prawa.

Polskie organy administracji publicznej udzieliły również UEFA gwarancji ochrony interesów UEFA w zakresie sprzedaży biletów wstępu oraz obrotu nimi²³.

Zgodnie ze złożonymi gwarancjami zostało również przyznane UEFA prawo pierwszeństwa oraz wyłączności w odniesieniu do nabycia przestrzeni reklamowej, w okresie sześciu miesięcy przed meczem inauguracyjnym UEFA EURO 2012^{TM} i jednego miesiąca po ostatnim meczu UEFA EURO 2012^{TM}.

Skutkiem udzielenia UEFA przez władze polskie gwarancji powinno być wprowadzenie do polskiego prawodawstwa odnoszącego się do ochrony własności intelektualnej takich zmian, które byłyby najko-

rzystniejsze dla UEFA w kontekście ochrony jej interesów w tym zakresie. Powstaje zatem pytanie, czy interes prywatnego podmiotu prawa obcego może być dla polskich organów państwa wystarczającym uzasadnieniem do naruszenia zasady proporcjonalności, rozumianej jako „zakaz nadmiernej ingerencji”, występującej wówczas, gdy zastosowane przez ustawodawcę środki ograniczające określone prawa i wolności „kolidują z uzasadnionymi interesami obywatela”²⁴, albo do naruszenia zasady równości podmiotów wobec prawa poprzez udzielenie, choćby tylko przejściowo, szczególnej ochrony jednemu konkretnemu podmiotowi, czyli w omawianym przypadku UEFA. Jest to zatem kwestia legalności i prawnej skuteczności regulacji, jakie w powyżej zarysowanym trybie zostałyby przyjęte. W uzasadnieniu projektu ustawy o ważnych wydarzeniach sportowych, nad którym procedowali członkowie Komitetu Ochrony Praw, brak jest bezpośrednich odwołań do gwarancji, jakich władze polskie udzieliły UEFA w zakresie własności intelektualnej. Tym niemniej w oficjalnych wypowiedziach znajdują się odwołania do oczekiwań UEFA, które stały się podstawą do udzielenia przez polskie władze omówionych wcześniej gwarancji. Przykładowo przytoczę wypowiedź Marcina Herry, prezesa zarządu powołanej przez Ministra Sportu i Turystyki spółki celowej PL.2012: „tak naprawdę specjalnie na UEFA EURO 2012^{TM} chcemy wprowadzić ustawę dotyczącą ochrony własności intelektualnej. To są wymagania UEFA, żeby takie uregulowania obowiązywały”²⁵. Jednoznacznie wynika stąd, iż władze polskie pod wpływem oczekiwań UEFA podjęły inicjatywę w zakresie zmian w przepisach odnoszących się do ochrony własności intelektualnej, w kierunku przez te oczekiwania wyznaczonym. W praktyce, ze względu na rozległość problematyki ochrony własności intelektualnej, jakiej gwarancje dotyczą, oznaczać to może konieczność przyjęcia odrębnej regulacji ustawowej, jakiej obecnie w polskim systemie prawnym nie ma. Wniosek taki sformułowany został w ekspertyzie prawnej sporządzonej na zamówienie Departamen-

23 Gwarancja nr 14 (dotycząca dystrybucji biletów), udzielona 10 maja 2006 r. przez ministra sportu Tomasza Lipca. http://static.2012.org.pl/images/stories/gwarancje_uefa.pdf (dostęp 12 stycznia 2012).

24 L. Garlicki, *Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu*, Warszawa 2008, s. 64, 65.

25 Zob. Herra: ranking miast tworzy UEFA, „Rzeczpospolita” z 29 kwietnia 2009 r.

tu Rozwoju Gospodarki Ministerstwa Gospodarki. „W świetle analizy aktualnego stanu (...) – stwierdzają jej autorzy – konieczne będzie dokonanie szeregu zmian legislacyjnych, które nie tylko wprowadzą do polskiego systemu prawnego instytucje prawne pozwalające na wypełnienie zobowiązań podjętych przez Polskę wobec UEFA, ale także usprawnią istniejące rozwiązania prawne, w tym zwłaszcza system egzekucji ochrony praw własności intelektualnej w Polsce”²⁶. W ekspertyzie tej, w kontekście przedstawionych powyżej gwarancji w zakresie ochrony intelektualnej, zostały rekomendowane również inne konieczne zmiany w polskim prawodawstwie regulującym kwestie ochrony własności intelektualnej:

- ▶ dostosowanie przepisów dotyczących *public viewing* do przepisów wewnętrznych UEFA, tak aby nowe przepisy nie stały w sprzeczności z udzielonymi przez rząd gwarancjami;
- ▶ objęcie dyspozycją *public viewing* także nadań internetowych;
- ▶ uchwalenie ustawy, która zapewniałaby dodatkową ochronę oznaczeń i symboli UEFA EURO 2012™;
- ▶ przyjęcie dodatkowej regulacji wzmacniającej ochronę przed marketingiem podstępny, stosowanym na ogół do przechwytywania części korzyści przysługujących uprawnionemu beneficjentowi, tj. w rozpatrywanym przypadku UEFA;
- ▶ wzmocnienie skuteczności ścigania naruszeń własności intelektualnej w okresie przygotowań do UEFA EURO 2012™ i podczas trwania turnieju, szczególnie w kontekście ogólnie znanej przewlekłości postępowania sądowego i niewydolności sądów dwudziestoczterogodzinnych, poprzez wprowadzenie na tylko na czas trwania turnieju sądu ds. własności intelektualnej w Polsce, który orzekałby tylko w sprawie naruszeń prawa własności intelektualnej związanych z turniejem; w praktyce byłyby to przypadki naruszeń prawa do dóbr zastrzeżonych w różnej formie przez UEFA – inicjatywa ta zostanie szczegółowo omówiona w innej części opracowania²⁷.

²⁶ Analiza prawa własności intelektualnej..., s. 3.

²⁷ Zob. Analiza prawa własności intelektualnej..., s. 14, 15, 18, 40, 42, 55, 56.

Podkreślić należy, że polskie władze przy okazji organizacji tego turnieju dążą do wypracowania ujętego w spójne ramy prawne, skutecznego modelu współpracy z międzynarodowymi związkami sportowymi, możliwego do wykorzystywania w przyszłości przy organizacji innych międzynarodowych imprez sportowych. W tym miejscu można przytoczyć słowa Tomasza Zahorskiego, przewodniczącego Komitetu Ochrony Praw oraz koordynatora krajowego ds. własności intelektualnej w spółce PL.2012, który odnosząc się do stanu prac nad regulacjami dotyczącymi problematyki ochrony praw własności intelektualnej, podkreślił, że Komitet kończy prace „nad propozycją rozwiązań prawnych, które wypełnią polskie gwarancje i zobowiązania w przedmiotowym obszarze, złożone na rzecz UEFA; jednocześnie będą one znajdowały zastosowanie przy kolejnych ważnych wydarzeniach sportowych w Polsce i które mogą się przyczynić do tego, że polskie kandydatury, jak np. zgłoszenie Poznania do organizacji Młodzieżowych Letnich Igrzysk Olimpijskich, będą lepiej postrzegane”²⁸. Już także rok wcześniej, w komunikacie z IV posiedzenia wspomnianego komitetu stwierdzono, iż „w swoich założeniach reżim ustawy dotyczącej problematyki ochrony praw własności intelektualnej rozciągać się będzie na inne, odbywające się w przyszłości w Polsce ważne imprezy sportowe, co przyczyni się do zwiększenia liczby najbardziej prestiżowych wydarzeń sportowych organizowanych w naszym kraju”²⁹. Uwagi te odnieść można także do innych aspektów współpracy polskiej administracji rządowej i samorządowej z międzynarodowymi związkami sportowymi przy organizacji w Polsce międzynarodowych imprez sportowych. Modelowe rozwiązania prawne próbuje się bowiem wypracować również w innych obszarach współpracy w związku z organizacją UEFA EURO 2012™. Można więc przyjąć, iż w związku z organizacją tego turnieju zostanie docelowo wypracowany kompleksowy system współpracy organów polskich władz z mię-

²⁸ Zob. IV posiedzenie Komitetu Ochrony Praw, <http://www.2012.org.pl/pl/dla-mediow/dla-mediow/komunikaty-prasowe/2811-iv-posiedzenie-komitetu-ochrony-praw.html> (dostęp 12 stycznia 2012).

²⁹ *Ibidem*.

dzynarodowymi organizacjami sportowymi przy organizacji w Polsce ważnych imprez sportowych, którego to systemu jak dotąd, co wynika z dotychczasowych rozważań, nie ma.

Zasadniczym zagadnieniem spornym dotyczącym UEFA EURO 2012™ jest kwestia wspomnianych gwarancji, do których odnosi się chociażby T. Zahorski w przytoczonej wypowiedzi, udzielonych przez organy administracji publicznej w fazie kandydowania do organizacji tego turnieju. Można bowiem zaryzykować stwierdzenie, że gwarancje udzielone zostały PZPN, ale faktycznym ich adresatem jest UEFA, jako rzeczywisty organizator mistrzostw, któremu Polska i Ukraina udzielają jedynie gościny. Państwo polskie, wypełniając złożone gwarancje, między innymi w zakresie ochrony praw własności intelektualnej, *de facto* realizuje relację, jaka możliwa jest na gruncie prawa traktatowego, zgodnie z którym możliwe jest zaciąganie zobowiązań wiążących dla prawa wewnętrznego tylko z uznanymi podmiotami prawa międzynarodowego. Ponadto państwo polskie podejmuje z UEFA współpracę na takich samych zasadach jak z podmiotem prawa międzynarodowego, choć UEFA podmiotem takim nie jest, co może być źródłem wątpliwości i kontrowersji natury prawnej. Zanim wszakże przedstawię problematykę prawnych skutków takich decyzji, nieco uwagi poświęcę sposobom wypełnienia przez państwo polskie powyższych zobowiązań wobec UEFA oraz działaniom mającym skutki prawne dla podmiotów państwa polskiego (tak osób fizycznych, jak i prawnych), jakie w tym zakresie już zostały podjęte.

Kwestią zasadniczą jest sposób zaciągnięcia wspomnianych zobowiązań przez organy administracji publicznej wobec UEFA. W sprawie organizacji UEFA EURO 2012™ nie zostało między państwem polskim a UEFA zawarte żadne formalne porozumienie, które mogłoby być źródłem tych zobowiązań. W świetle odpowiednich przepisów konstytucyjnych, mówiących o źródłach polskiego prawa wewnętrznego, oraz prawa traktatowego byłoby ono zresztą prawnie nieskuteczne. Nie zmienia to faktu, iż UEFA sformułowała określone oczekiwania w związku z organizacją EURO 2012 wobec PZPN, występującym wspólnie z ukraińskim związkiem piłkarskim jako kandydaci do organizacji turnieju na terenie

Polski i Ukrainy. Powodzenie tych starań uzależnione było od gwarancji, których organy administracji rządowej i samorządowej udzieliły i którymi – już po przyznaniu Polsce i Ukrainie prawa do organizacji turnieju UEFA EURO 2012™ – poczuły się związane. Konieczność udzielenia takich gwarancji jako formy poparcia dla projektu piłkarskich związków Polski i Ukrainy była warunkiem powodzenia tego projektu, co wynika bezspornie z następującego passusu dokumentu Ministerstwa Finansów zatytułowanego *Uzasadnienie* (udzielonych gwarancji), w którym stwierdza się, iż „(...) w związku z przygotowaniem do II etapu procedury selekcyjnej państw ubiegających się o organizację Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012™, UEFA (...) przedstawiła treść gwarancji, których podpisania oczekuje od krajów ubiegających się o organizację mistrzostw”³⁰. UEFA, będąca faktycznym organizatorem tego prestiżowego wydarzenia oraz głównym beneficjentem płynących z niego korzyści, wykorzystuje fazę ubiegania się o organizację imprezy tej rangi z pełną świadomością, by nie rzec – premedytacją, do formułowania wobec państw kandydujących oczekiwań i wymagań w zakresie wprowadzenia korzystnych dla siebie rozwiązań prawnych. Formalnie UEFA formułuje takie oczekiwania wobec narodowych związków piłkarskich, które aby oczekiwaniami tym sprostać, muszą zyskać dla swego projektu poparcie władz państwowych. Gwarancje, o których mowa, są więc formalnie wsparciem projektu narodowego związku piłkarskiego, faktycznie zaś stanowią obietnicę podjęcia inicjatyw legislacyjnych zgodnych z oczekiwaniami podmiotu prawa obcego.

UEFA, bazując na udzielonych gwarancjach, podjęła cały szereg działań ukierunkowanych na zabezpieczenie swoich interesów w obszarze własności intelektualnej. Przede wszystkim zastrzegła jako znaki towarowe szereg graficznych symboli, nazw i wyrazów, których jakiegokolwiek wykorzystanie lub modyfikacja bez zgody UEFA będą traktowane jako naruszenie prawa własności intelektualnej. Jakiegokolwiek natomiast komercyjne wykorzystywanie zastrzeżonych przez nią znaków, bazujące na skojarzeniach z nimi, ściągane będzie jako czyn nieuczciwej

³⁰ *Uzasadnienie...*

konkurencji, określany jako „podstępny marketing”. Aby precyzyjnie oddzielić wykorzystywanie znaków zastrzeżonych przez UEFA do celów przekazu informacyjnego (nieobjętego ograniczeniami) od wykorzystania ich do celów komercyjnych lub do działań, w których cel komercyjny jest ukryty (np. podstępny marketing), UEFA wydała *Wytyczne dla mediów*³¹, gdzie określiła zasady, na jakich znaki te może wykorzystywać prasa, w tym dziennikarze publikujący w Internecie, fotografowie, nadawcy radiowi i telewizyjni, którym UEFA nie przyznała praw na podstawie odrębnych umów, komercyjni partnerzy UEFA (dobrze znane podmioty, które wnoszą znaczący wkład we wsparcie organizacji UEFA EURO 2012™, upoważnione do promowania siebie w powiązaniu z UEFA EURO 2012™ przy użyciu znaków UEFA)

praw własności intelektualnej, albo też jako oba te czyny łącznie. Dodatkowym zabezpieczeniem w tym mierze będzie konieczność uwzględnienia podmiotu prowadzącego działania promocyjne z wykorzystaniem zastrzeżonych znaków UEFA w jej specjalnie, ściśle kontrolowanym programie marketingowym, mającym na celu zapewnienie UEFA oraz jej komercyjnym partnerom pełnych korzyści komercyjnych z turnieju oraz ochrony ich praw. UEFA zapewnia, iż „posiada szeroki wachlarz środków prawnych, dostępnych na gruncie lokalnego oraz międzynarodowego prawa w celu ochrony tych praw. Dotyczy to marketingu pasożytniczego, czyli używania imprezy dla celów promocyjnych (np.: poprzez wykorzystywanie biletów) przez nieuprawnione firmy oraz «handlu pirackiego», tj. produkcji towarów z wyko-

Gwarancje (...) są więc formalnie wsparciem projektu narodowego związku piłkarskiego, faktycznie zaś stanowią obietnicę podjęcia inicjatyw legislacyjnych zgodnych z oczekiwaniami podmiotu prawa obcego.

oraz producenci znaków towarowych UEFA (oficjalni licencjodawcy ustanowieni przez UEFA na UEFA EURO 2012™). Podmioty określone w przywołanym dokumencie jako „media” mogą używać znaków towarowych zastrzeżonych przez UEFA, stosując się do ściśle określonych zasad³².

W praktyce nikt inny poza UEFA i komercyjnymi partnerami nie może używać znaków UEFA do celów promocyjnych, a wszelkie działania tego rodzaju podejmowane bez pisemnej zgody UEFA będzie traktowane jako marketing podstępny lub naruszenie jej

rzystaniem znaków UEFA bez posiadania licencji na taką działalność. UEFA zorganizowała dobrze rozwinięty światowy program ochrony praw, aby prowadzić obserwację rynku oraz podejmować natychmiastowe działania w przypadku prób nieuczciwego skorzystania przez kogokolwiek z nieautoryzowanego nawiązywania do UEFA EURO 2012™³³. Generalnie więc federacja UEFA stworzyła system ścisłej reglamentacji dostępu do zastrzeżonych przez siebie znaków i ochrony ich przed wykorzystaniem przez podmioty nieuprawnione. Dotyczy to także Internetu, gdzie UEFA przewiduje środki ochrony zastrzeżonych przez siebie znaków³⁴.

31 UEFA EURO 2012™. *Wytyczne dla mediów*, opr. wersji polskiej P. Bielewicz, T. Zahorski, http://static.2012.org.pl/images/stories/pdf/media_guidelines_uefa_euro_2012_pl.pdf (dostęp 12 stycznia 2012).

32 UEFA EURO 2012™. *Wytyczne dla mediów...*, pkt 3.

33 UEFA EURO 2012™. *Wytyczne dla mediów...*, pkt 10.

34 UEFA EURO 2012™. *Wytyczne dla mediów...*, pkt 11–20.

Bazując na udzielonych gwarancjach, UEFA uruchomiła także sprzedaż praw medialnych do UEFA EURO 2012™. Wedle szacunków UEFA turniej ten przyniesie większy zysk aniżeli turniej przeprowadzony w 2008 r. przez Austrię i Szwajcarię, kiedy to łączny dochód wyniósł 1,3 mld euro, z czego 750 mln euro przypadło na zyski ze sprzedaży praw do pokazywania meczów w telewizji, Internecie i przez telefony komórkowe. W celu uzyskania maksymalnych zysków UEFA planuje sprzedawanie praw do UEFA EURO 2012™ oddzielnie dla europejskich rynków o największym potencjale, takich jak Francja, Niemcy, Włochy, Hiszpania czy Wielka Brytania³⁵.

Jednym z ważniejszych beneficjentów tego procesu będzie Telewizja Polska SA, która nabywając wyłączne prawa do transmisji wszystkich 31 meczów, jakie planuje się rozegrać w turnieju, stała się jednym z komercyjnych partnerów UEFA³⁶. Ze sprzedaży praw wyłącznych UEFA zamierza osiągnąć zysk w wysokości ok. 1 mld euro. Te wszakże korzyści oraz korzyści z innych tytułów, jakich się ona spodziewa, będą możliwe tylko wówczas, gdy władze polskie w pełni wywiążą się ze scharakteryzowanych powyżej gwarancji. Tylko bowiem uzyskanie preferencji w ochronie znaków zastrzeżonych przez UEFA udaremni, a przynajmniej znacznie ograniczy ewentualne dochody podmiotów, które mogłyby odnosić pewne profity z tytułu skojarzeń z turniejem lub luk w ochronie związanych z nim znaków. Jak na razie jednak, niezależnie od tego, jak ten stan rzeczy traktuje UEFA, wspomniane preferencje pozostają w sferze gwarancji. Powstaje zatem pytanie, jakie jest ich znaczenie prawne oraz jakie są możliwości, aby gwarancje stały się obowiązującym prawem. Kwestiom tym pragnę poświęcić nieco więcej uwagi w dalszej części opracowania.

Scharakteryzowane powyżej działania polskich organów państwowych i samorządowych podjęte zostały w celu wypełnienia gwarancji wobec UEFA, o treści określonej przez tę organizację, będących

formą niezbędnego politycznego wsparcia wspólnego projektu związków piłkarskich Polski i Ukrainy przeprowadzenia UEFA EURO 2012™ na terenie tych krajów. Po przyjęciu przez UEFA polsko-ukraińskiej oferty gwarancje nabrały mocy zobowiązań polskich władz do podjęcia określonych działań, w tym także prawnych, mogących pociągać za sobą skutki dla prawodawstwa krajowego w obszarach, jakich gwarancje te dotyczą, oraz określone skutki finansowe dla budżetu państwa i budżetów samorządowych. O tym iż polskie organy administracji rządowej i samorządowej faktycznie gwarancje te realizują i czują się nimi związane, świadczyć może następująca wypowiedź z 8 stycznia 2008 r. ówczesnego ministra sportu Mirosława Drzewieckiego: „Wybór Polski i Ukrainy na gospodarzy tej prestiżowej imprezy oznacza przyjęcie przez UEFA wspólnej oferty Polski i Ukrainy na organizację UEFA EURO 2012™. Oferta zawiera szereg zobowiązań i gwarancji dotyczących podjęcia szerokiego zakresu działań, a w szczególności przygotowania odpowiedniej infrastruktury sportowej i innej infrastruktury użyteczności publicznej. Realizacja tych zobowiązań znajduje się w kompetencjach zarówno organów administracji rządowej, jak i jednostek samorządu terytorialnego. Ze względu na bardzo szeroki zakres przedmiotowy omawianych zobowiązań oraz krótki okres, w którym mają być one zrealizowane, niezbędnym stało się wprowadzenie do polskiego systemu prawnego specjalnego aktu normatywnego, który umożliwi realizację tych zadań”³⁷.

UEFA, bazując tylko na gwarancjach udzielonych przez polskie władze, dokonała szeregu scharakteryzowanych powyżej posunięć, tak jakby gwarancje te znalazły już przełożenie na zgodny z nimi stan faktyczny. Tymczasem, przynajmniej w zakresie najbardziej nas w niniejszym opracowaniu interesującej kwestii ochrony własności intelektualnej, brak jest na razie, jak nadmieniano, odpowiadających udzielonym gwarancjom uregulowań prawnych. Wykonanie

35 *Rozpoczęcie sprzedaży praw medialnych*, <http://www.2012.org.pl/pl/aktualnosci/pozostale/591-rozpoczecie-sprzeday-praw-medialnych.html> (dostęp 12 stycznia 2012).

36 *Wszystkie mecze Euro-2012 w TVP*, <http://www.rp.pl/artykul/286145.html> (dostęp 12 stycznia 2012).

37 *Odpowiedź Ministra Sportu i Turystyki – z upoważnienia Prezesa Rady Ministrów – na interpelację nr 139 – w sprawie stanu przygotowań do Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej Euro 2012*, <http://orka2.sejm.gov.pl/IZ6.nsf/main/1993983A> (dostęp 12 stycznia 2012).

gwarancji udzielonych przez polskie władze, formalnie na rzecz PZPN, faktycznie – UEFA, pociąga za sobą konieczność uchwalenia przepisów prawnych „dostosowujących” polskie prawo do udzielonych gwarancji, a więc w praktyce – zgodnie z oczekiwaniami UEFA, co może wiązać się z problemami natury prawnej.

W tym miejscu należy odnieść się do przebiegu procedury legislacyjnej w polskim systemie stanowienia prawa, określanej na ogół trybem ustawodawczym³⁸, zgodnie z którą Sejm nie jest związany przedłożeniem rządowym (pomijamy tu przedłożenia, których treścią jest implementacja do polskiego prawa przepisów prawa unijnego, która odbywa się także w trybie ustawowym), a więc może uchwalić ustawę odbiegającą w treści od projektu rządowego, co nieuchronnie będzie skutkować niedotrzymaniem gwarancji, których treść dokładnie odpowiadała oczekiwaniom UEFA i które zaczęła ona, jak wcześniej nadmieniono, realizować w praktyce. Jeżeli nawet Sejm uchwali ustawę w takim samym brzmieniu jak przedłożenie rządowe, to zakwestionować ją może Prezydent Rzeczypospolitej w trybie kontroli prewencyjnej (wówczas stanowisko musi zająć także Trybunał Konstytucyjny) albo może ją zawetować (Sejm musi wówczas ustawę ponownie uchwalić, niekoniecznie w pierwotnym brzmieniu).

Z podobnym problemem mamy do czynienia w przypadku „dostosowywania” polskiego prawa do treści gwarancji udzielonych przez polskie organy władzy w obszarze ochrony własności intelektualnej. Przygotowaniem odpowiednich projektów w tym zakresie zajmował się wspomniany już, utworzony zgodnie z gwarancją nr 13 z 23 kwietnia 2006 r. Komitet Ochrony Praw, będący organem opiniotwórczo-doradczym MSiT w zakresie ochrony praw własności intelektualnej i zagadnień powiązanych, dotyczących Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012³⁹. Prace nad wstępnym projektem ustawy realizującej gwarancje złożone przez polskie władze odnośnie do UEFA EURO 2012^{TM} w zakresie

ochrony praw własności intelektualnej, przeciwdziałania marketingowi pasożytniczemu i publicznego oglądania meczów rozpoczął on w 2008 roku. Dal- szym etapem procedowania było rekomendowanie wypracowanego projektu ministrowi sportu. Komitet zajmował się także aktualnymi przejawami naruszeń praw własności intelektualnej związanych z UEFA EURO 2012^{TM} i pierwszymi oznakami marketingu pasożytniczego związanego z tym turniejem⁴⁰. Projekt ustawy regulującej, jak wносить można z przytoczonej w innym kontekście wypowiedzi szefa PL.2012 M. Herry, całość problematyki ochrony własności intelektualnej w związku z organizacją międzynarodowych zawodów sportowych najwyższej rangi w Polsce został rekomendowany przez Komitet Ochrony Praw na posiedzeniu podsumowującym wyniki jego pracy w 2009 roku. Zgodnie zatem z wcześniej przytaczanymi zapowiedziami efektem prac różnego rodzaju gremiów zaangażowanych w tworzenie „prawnej obudowy” UEFA EURO 2012^{TM} miał być akt prawny, który regulowałby organizację tego typu zawodów w Polsce w przyszłości. Projekty aktów prawnych zgodnych z gwarancjami udzielonymi przez polski rząd znajdują się zatem, jak to się enigmatycznie czasem określa, na etapie „uzgodnień międzyresortowych”. Gwarancje udzielone przez organy polskiej administracji rządowej i samorządowej w tym obszarze, w którym wymagają zmian legislacyjnych, nadal nie mają mocy prawnej. Gwarancje, jak już wspomniano, ze względu na obowiązujący w Polsce model stanowienia prawa nie mają mocy prawnej, lecz są jedynie swoistą promesą ustanowienia stanu prawnego zgodnego z oczekiwaniami adresata gwarancji, tj. w rozpatrywanym przypadku UEFA. Wiąże się z tym kwestia dopuszczalności zaciągania przez polskie władze zobowiązań w imieniu państwa polskiego wobec prywatnego podmiotu prawa obcego, jakim jest UEFA, mających skutkować w sposób imperatywny koniecznością dostosowania do nich prawa polskiego. Jak już wspomniano, tego rodzaju skutki mają tylko, zgodnie z prawem traktatowym i jego podstawą konstytucyjną, umowy międzynarodowe zawarte przez Polskę z podmiotami prawa międzynarodowego, które stają się po ratyfikowaniu źródła-

38 L. Garlicki, *Polskie prawo...*, s. 230.

39 Komitet Ochrony Praw podsumował rok 2009, <http://www.2012.org.pl/pl/aktualnosci/pozostale/14331-komitet-ochrony-praw-podsumowa-rok-2009.html> (dostęp 12 stycznia 2012).

40 IV posiedzenie Komitetu...

mi polskiego prawa wewnętrznego. Polskie władze, w tym rząd, uznając gwarancje zgodnie z oczekiwaniami UEFA za wiążące i podejmując działania legislacyjne w celu ich „przełożenia” na przepisy prawa polskiego, potraktowały je *de facto* jako rodzaj umowy międzynarodowej, obligującej państwo polskie do dostosowania do niej swojego prawa wewnętrznego. UEFA, podejmując scharakteryzowane powyżej działania, potraktowała gwarancje jako obowiązujący stan prawny. Tymczasem przygotowane przez

także inne organy państwa (Sejm, Prezydent Rzeczypospolitej), mogące zmienić treść pierwotnego przedłożenia rządowego, ściśle odpowiadającego treści udzielonych w związku z organizacją UEFA EURO 2012™ gwarancji, wywiedzionych z kolei ze sformułowanych przez UEFA oczekiwań. W takim wypadku oczekiwania, o których mowa, nie zostaną spełnione. Powstanie wówczas ewentualny problem roszczeń UEFA z tytułu niewypełnienia przez rząd polski gwarancji, których udzielił, ale nad wypełnieniem któ-

Gwarancje (...) ze względu na obowiązujący w Polsce model stanowienia prawa nie mają mocy prawnej, lecz są jedynie swoistą promesą ustanowienia stanu prawnego zgodnego z oczekiwaniami adresata gwarancji, tj. w rozpatrywanym przypadku UEFA.

rząd lub pod auspicjami rządowymi projekty zmian w prawie zgodnych z udzielonymi gwarancjami to jedynie działania ukierunkowane na to, aby stały się one obowiązującym stanem prawnym. Rola organów administracji kończy się na przygotowaniu projektów odpowiednich aktów prawnych adekwatnych do treści udzielonych gwarancji. Nad projektami ustaw lub nowelizacji ustaw istniejących rząd po ich przekazaniu do Sejmu traci kontrolę. Sejm nie może dowolnie zmieniać zakresu merytorycznego przedłożenia, ale w ramach tego przedłożenia może, jako suwerenny w swoich decyzjach, dokonywać zmian, które niekiedy mogą być dosyć głębokie. Innymi słowy, w warunkach polskich, pomijając względy prawa traktatowego, udzielanie przez organy administracji skutecznych gwarancji co do kształtu określonych aktów prawnych nigdy nie może być w pełni skuteczne, jako że organem prawotwórczym nie jest administracja centralna, ale Sejm, a cały proces stanowienia prawa ujęty jest w konstytucyjnie określony tryb ustawodawczy, w którym poza rządem uczestniczą

rych nie miał do końca kontroli. Powstanie też problem zasadności tych roszczeń, w sytuacji gdy będą one dotyczyły niewypełnienia przez państwo polskie zobowiązań, które w świetle polskiego prawa traktatowego i procedur stanowienia prawa są w praktyce bezskuteczne. Nie rozwijając tej kwestii, zauważę tylko, iż skutki niedotrzymania przez państwo polskie gwarancji udzielonych UEFA w związku z organizacją UEFA EURO 2012™ mogą być jedynie prestiżowe, wizerunkowe, podważające wiarygodność Polski jako partnera współpracy międzynarodowej. Wykluczyć należy skutki prawne w postaci roszczeń UEFA z tytułu na przykład utraty korzyści z powodu niedotrzymania przez Polskę udzielonych gwarancji, na których – jak nadmieniano – UEFA budowało swoje kalkulacje spodziewanych korzyści z organizacji turnieju. UEFA nie ma możliwości sformułowania pod adresem Polski skutecznego zarzutu o niedotrzymywanie umów międzynarodowych, gdyż dla państwa polskiego nie może ona być partnerem takiej umowy (pomijając już sam fakt, że takiej umowy

nie było). Po stronie polskiej brak jest też właściwego adresata ewentualnych roszczeń UEFA. Co prawda, gwarancji udzieliły liczne organy polskiej administracji, z rządem na czele, ale każdy z nich w wykonywaniu tych gwarancji mógł działać tylko w granicach obowiązującego prawa. Żaden z tych organów nie mógł natomiast skutecznie wypełnić obietnicy zmian w obowiązującym prawie, tam gdzie zgodnie z oczekiwaniami UEFA i udzielonymi gwarancjami było to konieczne, gdyż tylko rząd jako całość wyposażony jest w prawo inicjatywy ustawodawczej. Zgłoszony w tym trybie projekt ustawodawczy nie musi w wersji pierwotnej stać się obowiązującym prawem, gdyż rząd jest tylko jednym z podmiotów uczestniczących w trybie ustawodawczym, a ostateczny kształt prawa zależy w zasadzie od Sejmu, a w niektórych przypadkach także od Senatu i Prezydenta. Rząd nie może być adresatem ewentualnych roszczeń, gdyż wypełnienie gwarancji w całości nie mieściło się w jego kompetencjach.

Pozostaje wszakże kwestia legalności działań faktycznych podjętych przez niektóre organy administracji rządowej ukierunkowane na spełnienie gwarancji na gruncie obowiązującego prawa. Wspomnieć w tym kontekście należy o uprawnieniach UP RP do przyspieszania procedur postępowań rejestracyjnych, po które zgodnie z udzielonymi gwarancjami mogłaby sięgnąć UEFA przy rejestracji znaków towarowych związanych z UEFA EURO 2012™. Procedury te obejmują rejestrację, składanie ewentualnych odwołań i sprzeciwów oraz ich rozpatrywanie. Przejawem realizacji gwarancji w tym zakresie było powołanie wspomnianego wcześniej w innym kontekście Komitetu Ochrony Praw, natomiast na poziomie samego UP RP uruchomienie na podstawie art. 144 prawa własności przemysłowej⁴¹ monitoringu identyfikacji zgłoszeń, które pozostają w kolizji z obowiązującym prawem. Działania takie nie budzą wątpliwości, jeżeli nie noszą one znamion

preferencji dla konkretnego podmiotu zainteresowanego uzyskaniem ochrony dla swoich znaków towarowych czy patentów. Tymczasem sytuacja taka ma miejsce, gdy UP RP, aby wypełnić udzielone gwarancje, przyspiesza procedury zgłoszeniowe na rzecz jednego z podmiotów, traktując jego sprawy w sposób preferencyjny.

Przejawem preferencji może być przede wszystkim skracanie terminów rozpatrywania spraw tego podmiotu przy zachowaniu terminów dłuższych dla innych podmiotów. W przypadku preferencji dla spraw zgłoszeniowych UEFA może powstać podejrzenie świadomego działania organu państwowego na rzecz, jak w rozpatrywanym przypadku, podmiotu prywatnego. Jest to naruszenie konstytucyjnej zasady równego traktowania stron⁴². Jak każda zasada konstytucyjna ma ona charakter bezwyjątkowy. Zgodnie ze stanowiskiem NSA zasada ta „musi być przestrzegana na gruncie wszystkich dziedzin polskiego prawa, a więc i w sferze administracyjno-prawnej”⁴³. Przesłanki stosowania zasady równego traktowania stron zawarte są w przepisach prawa zwykłego. Zgodnie z kodeksem postępowania administracyjnego⁴⁴ „organy administracji publicznej obowiązane są prowadzić postępowanie w taki sposób, aby pogłębiać zaufanie obywateli do organów państwa oraz świadomość i kulturę prawną obywateli” (art. 8 k.p.a.). Innymi słowy, obywatel musi mieć niezmaćcone przekonanie, iż dla organu władzy publicznej jego sprawa jest równie ważna jak każdego innego podmiotu prawa i będzie załatwiona jak każda inna. Oczekiwanie to musi się przekładać na standard równego traktowania, bez jakichkolwiek preferencji czy innych form specjalnego traktowania. Wszelkie odstępstwa od tego standardu, niezależnie od pozaprawnych przesłanek tego rodzaju działań (np. względów prestiżowych i wizerunkowych kraju) muszą podważać zaufanie obywatela do państwa i w dłuższej perspektywie nadwyrężają ład prawny,

41 Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (tekst jednolity Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 z późn. zm.): „Art. 144. Wydanie decyzji o udzieleniu prawa ochronnego na znak towarowy następuje po sprawdzeniu przez Urząd Patentowy, czy są spełnione ustawowe warunki wymagane dla uzyskania prawa”.

42 Konstytucja RP, art. 32 ust. 1.

43 Wyrok NSA z dnia 26 października 1984 r., II SA 1161/84, ONSA 1984, nr 2, poz. 97.

44 Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. Nr 30, poz. 160 z późn. zm.); dalej: k.p.a.

który kształtowany jest nie tylko przez literę prawa, ale także ducha prawa i praktykę jego stosowania.

Dodać w związku z powyższym należy, iż nie jest możliwa bez naruszenia powyżej powołanych norm taka nowelizacja istniejących ustaw lub uchwalenie nowej (nowych), by udzielić UEFA preferencji w procedurach zgłoszeniowych. Udzielone w tym zakresie gwarancje zdecydowanie zatem wykraczają poza granice tego, co można na gruncie polskiego prawa legalnie i skutecznie zagwarantować. Potencjalnie niekonstytucyjne są zatem działania preferujące, choćby tylko przejściowo, tylko na użytek określonego, ograniczonego przestrzennie, czasowo i merytorycznie przedsięwzięcia, określony podmiot oraz uchwalane w związku z tym akty prawne. Granicę wytyczają tu nieprzekraczalne normy konstytucyjne.

Zwrócić także należy w tym kontekście uwagę, iż naruszenie zasady równego traktowania zawsze pociąga za sobą naruszenie zasady proporcjonalności: wszelkie bowiem preferencje dla konkretnego podmiotu (grupy podmiotów) pociągają za sobą nieuchronnie ograniczenie praw innych podmiotów. Tymczasem w świetle stanowiska judykatury „w prawie administracyjnym obowiązuje zharmonizowana z Konstytucją (...) zasada ogólna, w myśl której wszelkie ograniczenia obywateli w zachowaniach zgodnych z ich wolą mogą wynikać wyłącznie z przepisów prawa. Organ administracji zatem, wydając decyzję, nie może ani nałożyć na obywatela obowiązku, ani odmówić mu przyznania uprawnienia, jeżeli nie wykaże, że upoważniają go do tego konkretne przepisy prawa. Są to podstawowe zasady działania aparatu administracji państwowej w praworządnym państwie”⁴⁵. W świetle powołanego stanowiska NSA nie może UP RP preferencyjnie traktować spraw zgłoszeniowych UEFA, a innych wniosków traktować jako mniej ważne, albowiem nie upoważnia go do tego żaden przepis prawa, który mógłby wskazać jako uzasadniający tego rodzaju postępowanie. W świetle tego stanowiska także żaden organ administracji, powracając do kwestii *public viewing*, nie może zabronić obywatelowi – by odwołać się do konkretnego przykładu – nagrywania meczu pił-

karskiego, na który wykupił bilet, na własny użytek, gdyż nie istnieje żaden przepis, który by tego zabraniał, ani też nie można, w świetle dotychczasowych rozważań, ustanowić takiego przepisu, który podjęcie tej czynności uzależniałby od posiadania licencji UEFA, co jest, jak nadmieniono, treścią oczekiwań federacji UEFA. Wydaje się więc, że uprzedzająco (prewencyjnie) nie można spełnić gwarancji ochrony interesów własności w zakresie własności intelektualnej. Wiele spraw spornych będzie musiało zostać rozstrzygniętych w drodze postępowania sądowego wobec winnych naruszeń obowiązującego w Polsce prawa, np. faktu wykorzystania nagrania meczu na prywatnej kamerze do celów komercyjnym. Postępowanie takie wszakże powinno być wszczęte przez UEFA na podstawie przepisów prawa, a nie być ścigane z urzędu jako przejaw naruszenia obowiązującego porządku prawnego.

Warto na koniec podkreślić, iż krajowe regulacje prawne w obszarze własności intelektualnej są zharmonizowane z przepisami Unii Europejskiej. Polska jest także stroną szeregu konwencji i umów międzynarodowych, składających się na kompleksowy system ochrony praw własności intelektualnej, takich jak: konwencja z 1883 r. o ochronie własności przemysłowej; porozumienie z Madrytu o międzynarodowej rejestracji znaków towarowych; porozumienie TRIPS w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (ang. *Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights*). Ponadto z chwilą przystąpienia do Unii Europejskiej ochrona wspólnotowych znaków towarowych i wzorów przemysłowych obowiązuje także w Polsce. UEFA może więc dokonać rejestracji swych znaków towarowych w polskim Urzędzie Patentowym, lecz może także uzyskać ochronę w Polsce przeprowadzając rejestrację w Urzędzie ds. Harmonizacji Rynku Wewnętrznego (OHIM) w Alicante.

W świetle powyższych rozważań – w zakresie ochrony praw własności intelektualnej oraz możliwości ich egzekwowania – należy zaznaczyć, iż polskie ustawodawstwo gwarantuje UEFA prawo do prowadzenia działalności komercyjnej związanej z UEFA EURO 2012™, jednocześnie skutecznie pozbawiając nieuprawnione podmioty korzystania z takich możliwości. Analiza obecnego systemu

45 Wyrok NSA z 17 listopada 1982 roku, II SA 1474/82, OSPiKA 1984, nr 6.

prawnego w Polsce pod kątem ochrony praw własności intelektualnej potwierdza, iż Polska jest w stanie w pewnym stopniu wywiązać się z realizacji podpisanych gwarancji oraz wynikających z nich zobowiązań wobec europejskiej federacji piłkarskiej UEFA. Należy mieć na uwadze, iż w trakcie przygotowań

dialogu z UEFA. Od strony prawnej jesteśmy w pełni przygotowani do zabezpieczenia interesów UEFA, wyzwaniem będzie zapewnienie ochrony praw własności intelektualnej w praktyce.

Do priorytetów w zakresie ochrony praw własności intelektualnej w najbliższych miesiącach należy

...polskie ustawodawstwo gwarantuje UEFA prawo do prowadzenia działalności komercyjnej związanej z UEFA EURO 2012™, jednocześnie skutecznie pozbawiając nieuprawnione podmioty korzystania z takich możliwości.

do UEFA EURO 2012™ mogą pojawić się kwestie, które będą wymagały dodatkowego uregulowania na gruncie prawa polskiego, jako że zaciągnięte przez nasz kraj zobowiązania i gwarancje mają charakter ogólny, mogący wymagać doprecyzowania w ramach

też kontynuowanie budowania pozytywnego wizerunku Polski jako kraju dbającego o ochronę praw własności intelektualnej, a także promocją poszczególnych miast gospodarzy z poszanowaniem praw UEFA.